

ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ ԿՈԼԵԳԻԱ

ՈՐՈՇՈՒՄ

21 ապրիլի 2015 թվականի

թիվ 34

քաղ. Մոսկվա

Եվրասիական տնտեսական միության տեխնիկական կանոնակարգերի մշակման ժամանակ կիրառվող մեծությունների արտահամակարգային միավորների, այդ թվում՝ միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) հետ դրանց հարաբերակցության ցանկի հաստատման մասին

«Չափումների միասնականության ապահովման ոլորտում համաձայնեցված քաղաքականություն վարելու մասին» արձանագրության («Եվրասիական տնտեսական միության մասին» 2014 թվականի մայիսի 29-ի պայմանագրի թիվ 10 հավելված) 9-րդ կետի և Եվրասիական տնտեսական բարձրագույն խորհրդի կողմից 2014 թվականի դեկտեմբերի 23-ի թիվ 98 որոշմամբ հաստատված Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի աշխատանքի կանոնակարգի թիվ 2 հավելվածի 12-րդ կետին համապատասխան՝ Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիան **որոշեց.**

1. Հաստատել Եվրասիական տնտեսական միության տեխնիկական կանոնակարգերի մշակման ընթացքում կիրառվող արտահամակարգային մեծությունների միավորների, այդ թվում՝ միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) հետ դրանց հարաբերակցության կից ներկայացվող ցանկը:

2. Սույն Որոշումն ուժի մեջ է մտնում դրա պաշտոնական հրապարակման օրվանից 30 օրացուցային օրը լրանալուց հետո:

Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի

կոլեգիայի նախագահ՝

Վ. Խրիստենկո

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է

Եվրասիական տնտեսական
 հանձնաժողովի կոլեգիայի
 2015 թվականի ապրիլի 21-ի
 թիվ 34 որոշմամբ

ՑԱՆԿ

Եվրասիական տնտեսական միության տեխնիկական կանոնակարգերի
 մշակման ժամանակ կիրառվող մեծությունների արտահամակարգային
 միավորների, այդ թվում՝ միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ)
 հետ դրանց հարաբերակցության

Աղյուսակ 1

միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) միավորների հետ հավասարապես
 կիրառելի մեծությունների միավորներ

Մեծության անվանումը	Մեծության միավորը			
	անվանումը	նշագիրը		հարաբերակցությունը միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) միավորի հետ
		միջազգային	ռուսերեն	
1	2	3	4	5
1. Չանգված	տոննա	t	т	$1 \cdot 10^3 \text{ kg}$
2. Ժամանակ	րոպե	min	мин	60 s
	ժամ	h	ч	3600 s
	օր (շուրջօր)	d	сут	86400 s
3. Հարթ անկյուն	աստիճան	...°	...°	$(\pi/180) \text{ rad} =$ $= 1,745329... \cdot 10^{-2} \text{ rad}$
	րոպե	...'	...'	$(\pi/10800) \text{ rad} =$ $= 2,908882... \cdot 10^{-4} \text{ rad}$
	վայրկյան	..."	..."	$(\pi/648000) \text{ rad} =$ $= 4,848137... \cdot 10^{-6} \text{ rad}$

Մեծության անվանումը	Մեծության միավորը			
	անվանումը	նշագիրը		հարաբերակցությունը միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) միավորի հետ
		միջազգային	ռուսերեն	
1	2	3	4	5
4. Ծավալ, տարողություն	լիտր	l	л	$1 \cdot 10^{-3} \text{ m}^3$
5. Ճնշում	ջրային սյան միլիմետր	mm H ₂ O	мм вод.ст.	9,80665 Pa
6. Ջերմության քանակ	կալորիա	cal	кал	4,1868 J (ճշգրիտ)

Ծանոթագրություն: Մեծությունների բազմապատիկ և մասնային միավորների անվանումների և նշագրերի ձևավորման համար օգտագործվում են բազմապատկիչներ և նախածանցներ՝ թիվ 1 հավելվածի համաձայն:

Առանձին ոլորտներում կիրառման համար
թույլատրելի մեծությունների միավորներ

Մեծության անվանումը	Մեծության միավորը				
	անվանումը	նշագիրը		հարաբերակցու- թյունը միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) միավորի հետ	կիրառության ոլորտը
		միջազգային	ռուսերեն		
1	2	3	4	5	6
1. Երկարություն	ծովային մղոն	n mile	миля	1852 m (ճշգրիտ)	ծովային և օդային նավագնացություն օդային նավագնացություն
	ոտնաչափ	ft	фут	0,3048 m	
2. Չանգված	կարատ	-	кар	$2 \cdot 10^{-4}$ kg (ճշգրիտ)	թանկարժեք քարերի և մարգարիտի արդյունահանում և արտադրություն
3. Հարթ անկյուն	գրադ	gon	град	$(\pi/200)$ rad = $= 1,57080... \cdot 10^{-2}$ rad	գեոդեզիա
4. Գծային խտություն	տեքս	tex	текс	$1 \cdot 10^{-6}$ kg/m (ճշգրիտ)	մանածագործական արդյունաբերություն
5. Արագություն	հանգույց	kn	уз	0,514(4) m/s	ծովային և օդային նավագնացություն
6. Արագացում	գալ	Gal	Гал	0,01 m/s ²	ծանրաչափություն
7. Պտտման հաճախություն	պտույտ վայրկյանում պտույտ րոպեում	r/s	об/с	1 s ⁻¹	Էլեկտրատեխնիկա
		r/min	об/мин	$(1/60)$ s ⁻¹ = $= 0,016(6)$ s ⁻¹	

Մեծության անվանումը	Մեծության միավորը				
	անվանումը	նշագիրը		հարաբերակցու- թյունը միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) միավորի հետ	կիրառության ոլորտը
		միջազգային	ռուսերեն		
1	2	3	4	5	6
8. Ճնշում	բար միլիմետր սնդիկի սյան	բար mm Hg	бар мм рт.ст.	$1 \cdot 10^5$ Pa 133,322 Pa (Ճշգրիտ)	Ֆիզիկական պրոցեսներ արդյունաբերության մեջ, օդային նավագնացություն ատոմազայինություն, օդերևութաբա- նություն, օդային նավագնացություն
9. Օպտիկական ուժ	դիօպտրիա	—	дптр	1m^{-1}	օպտիկա
10. Մակերես	հեկտար	ha	га	$1 \cdot 10^4$ m ²	գյուղատնտեսություն և անտառային տնտեսություն
11. Էներգիա	Էլեկտրոն- վոլտ կիլովատ-ժամ	eV kW·h	эВ кВт · ч	$1,60218 \cdot 10^{-19}$ J $3,6 \cdot 10^6$ J	Ֆիզիկա, քաղաքային և կոմունալ տնտեսություն
12. Լրիվ հզորություն	վոլտ-ամպեր	V x A	В·А	-	Էլեկտրատեխնիկա

Մեծության անվանումը	Մեծության միավորը				
	անվանումը	նշագիրը		հարաբերակցու- թյունը միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) միավորի հետ	կիրառության ոլորտը
		միջազգային	ռուսերեն		
1	2	3	4	5	6
13. Ռեակտիվ հզորություն	վար	var	вар	-	Էլեկտրատեխնիկա
14. Էլեկտրական լիցք, էլեկտրակա- նության քանակ	ամպեր-ժամ	A·h	A·ч	$3,6 \cdot 10^3$ C	Էլեկտրատեխնիկա

Ծանոթագրություն: Մեծությունների բազմապատիկ և մասնային միավորների
անվանումների ու նշագրերի ձևավորման համար
օգտագործվում են բազմապատկիչներ և նախածանցներ՝ թիվ
1 հավելվածի համաձայն:

Մեծությունների հարաբերական և լոգարիթմական միավորներ

Մեծության անվանումը	Մեծության միավորը			
	անվանումը	նշագիրը		արժեքը
		միջազգային	ռուսերեն	
1	2	3	4	5
1. Հարաբերական մեծություն (ֆիզիկական մեծության չափագուրկ և որպես էլակետային ընդունված համանուն ֆիզիկական մեծության հարաբերություն), այդ թվում՝ օգտակար գործողության գործակից, հարաբերական երկարացում, հարաբերական խտություն, դեֆորմացիա, հարաբերական դիէլեկտրական և մագնիսական թափանցելիություններ, մագնիսական ընկալողունակություն, բաղադրիչի զանգվածային բաժնեչափ, բաղադրիչի մոլային բաժնեչափ և այլն	միավոր	1	1	1
	տոկոս	%	%	$1 \cdot 10^{-2}$
	պրոմիլե	‰	‰	$1 \cdot 10^{-3}$
	միլիոներորդ մաս	ppm	млн^{-1}	$1 \cdot 10^{-6}$

4. Լոգարիթմական մեծություն (ֆիզիկական մեծության և որպես ելակետային ընդունված համանուն ֆիզիկական մեծության չափագուրկ հարաբերության լոգարիթմ)՝ հաճախական տիրույթ	օկտավա	-	Окт	1 օկտավա = $\log_2(f2/f1)$, երբ՝ $f2/f1 = 2$
	դեկադ	-	дек	1 դեկադ = $\lg (f2/f1)$, երբ՝ $f2/f1 = 10$, որտեղ $f2$ -ը, $f1$ -ը հաճախականություններն են:
5. Լոգարիթմական մեծություն (ֆիզիկական մեծության և որպես ելակետային ընդունված համանուն ֆիզիկական մեծության չափագուրկ հարաբերության բնական լոգարիթմ)՝ լարման թուլացում, հոսանքի ուժի թուլացում, դաշտի լարվածության թուլացում	նեպեր	Np	Нп	1 Np = 0,868 B = = 8,686 dB dB = 0,115 Np

Աղյուսակ 4

Տեղեկատվության քանակի միավորները հաշվարկման երկուական համակարգում

Մեծության անվանումը	Մեծության միավորը				Կիրառության ոլորտը
	անվանումը	նշագիրը		արժեքը	
		միջազգային	ռուսերեն		
Տեղեկատվության քանակ	բիթ	bit	бит	1	տեղեկատվական
	բայթ	B	Б	1 B = 8 բիթ	տեխնոլոգիաներ, կապ

Ծանոթագրություն: Հաշվարկման երկուական համակարգում տեղեկատվության քանակի մեծությունների բազմապատիկ և մասնային միավորների անվանումների ու նշագրերի ձևավորման համար օգտագործվում են բազմապատկիչներ և նախածանցներ՝ թիվ 2 հավելվածի համաձայն:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ թիվ 1

Եվրասիական տնտեսական միության
տեխնիկական կանոնակարգեր մշակելու
ժամանակ կիրառվող մեծությունների
արտահամակարգային միավորների, այդ թվում՝
միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) հետ
դրանց հարաբերակցության ցանկի

**Մեծությունների բազմապատիկ և մասնային միավորների
անվանումների ու նշագրերի կազմավորման համար
օգտագործվող բազմապատկիչները և նախածանցները**

Տասնապատիկ բազմապատկիչ	Նախածանց	Նախածանցի նշագրում	
		միջազգային	ռուսերեն
10^{24}	իոտտա	Y	Ї
10^{21}	զետա	Z	З
10^{18}	էքսա	E	Э
10^{15}	պետա	P	П
10^{12}	տերա	T	Т
10^9	գիգա	G	Г
10^6	մեգա	M	М
10^3	կիլո	k	к
10^2	հեկտա	h	г
10^1	դեկա	da	да
10^{-1}	դեցի	d	д
10^{-2}	սանտի	c	с
10^{-3}	միլի	m	м
10^{-6}	միկրո	μ	мк
10^{-9}	նանո	n	н
10^{-12}	պիկո	p	п
10^{-15}	ֆեմտո	f	ф
10^{-18}	ատտո	a	а
10^{-21}	զեպտո	z	з
10^{-24}	իոկտո	y	и

ՀԱՎԵԼՎԱԾ թիվ 2

Եվրասիական տնտեսական միության
տեխնիկական կանոնակարգերի մշակման
ժամանակ կիրառվող մեծությունների
արտահամակարգային միավորների, այդ թվում՝
միավորների միջազգային համակարգի (ՄՀ) հետ
դրանց հարաբերակցության ցանկի

Հաշվարկման երկուական համակարգում տեղեկատվության քանակի
բազմապատիկ մասնային միավորների կազմավորման համար
օգտագործվող բազմապատկիչներ և նախաձանցներ

Երկուական բազմապատկիչ	Նախաձանց	Նախաձանցի նշագիր	
		միջազգային	ռուսերեն
2 ¹⁰	կիբի	Ki	Ки
2 ²⁰	մեբի	Mi	Ми
2 ³⁰	գիբի	Gi	Ги
2 ⁴⁰	տեբի	Ti	Ти
2 ⁵⁰	պեբի	Pi	Пи
2 ⁶⁰	էքսբի	Ei	Еи
2 ⁷⁰	զեբի	Zi	Зи
2 ⁸⁰	իոբի	Yi	Ии